

BIBLIOTECA POPULARA
A
ADMINISTRAȚIUNEI DOMENIULUI COROANEI
CĂRTICICA A 8-a

ROLUL INVĚTĂTORULUI

IN FORMAȚIUNEA
GENERAȚIUNILOR NOI

DISCURS

ținut la inaugurarea școalei din cătunul Piscu (Domeniul Coroanei Cocioi Ilfov) la 6 Decembrie 1895

de

ION KALINDERU

Membru al Academiei Române

BUCURESCI

1896

NE
BIBLIOTECA POPULARA
A
ADMINISTRATIUNEI DOMENIULUI COROANEI
CĂRTICICA A 8-a
60.471

ROLUL INVEȚITORULUI

IN FORMATIUNEA
GENERATIUNILOR NOI

DISCURS

191.360
ținut la inaugurarea școalei din cătunul Piscu (Domeniul
Coroană Cocioc (Ilfov) la 6 Decembrie 1895

de

ION KALINDERU

Membru al Academiei Române

BUCURESCI

1896

Noamnelor și Domnilor,

E o mare placere pentru mine de a vedea zelul care l-ați pus ca să asistați la inaugurarea acestei școli. Ziua de astăzi e consacrată de Biserica creștină memoriei S-tului Nicolae, patronul copiilor, din cauza copilării sale exemplare, zic scriitorii viețelor sfintilor. Acest sfint este privit ca unul din cei mai mari; Biserica și iubirea popoarelor l-au pus pe dinsul, care se caracterizează numai prin marea sa bunătate mai pre sus de mulți alții, mai pre sus de exemplu de cît un sfint Au-

gustin, care a fost una din cele mai mari inteligenții ale epocii sale. Această amintire și natura serbarei pentru care suntem adunați îmi inspiră dorința de a expune aici cîteva reflexiuni despre calitățile după care se prețuiesc oamenii și mai cu seamă despre datoriele care le au învățătorii și învățătoarele, de la care depinde în mare parte valoarea viitorilor cetăteni și viitoarelor soții.

Vă voi vorbi dar ceva despre învățător, de menirea sa, de calitățile ce trebuie să însușească.

Învățătorul sau institutorul, este acela care institue, care stabilește ceva și îi dă o direcție. Cind îi încredințăm copilul, tacem din acest om tatăl intelectual al aceaia, îl însărcinăm a-întipări principiele morale, regulele purtării în viață. facem dintr'ensul conduceatorul voinței, pornirilor, și pasiunelor sale. În starea în care îi încredințăm copilul, îl facem stăpinul lui, capabil de a influența mult viitorul la care e chemat.

Însărcinat să crească noile generații, învățătorul termină, complecteaază opera naturei, el înlăuște pe părinți. El are o influență covîrșitoare asupra soartei copiilor puși sub privigherea sa, sub paza părintescului său devotament.

Prinind această tineră odrasă în toată frâgezimea ei, are totă inlesnirea pentru a-i întipări unele idei, pentru a-i deștepta sentimentele, pentru a pune în mișcare primele impulsuri ale conștiinței lui. Misiunea sa, dacă învățătorul sau învățătoarea înțeleg însemnatatea și sfîrșenia ei, este de a arunca o sămânță care nu se poate să nu dea roadele cele mai frumoase.

Va desvolta în aceste suflete curate iubirea binelui, și desgustul răului. Va căuta să năbușească vițurile încă de la ivirea lor și să sădească virtuțile în inimile copiilor.

E deci chemat să îndeplinească cea mai înaltă funcțiune acel învăță-

tor, care mai e privit aşă de des la noi cu o oare-care lipsă de consideraţiune. Cu toate acestea, acela e omul care ne pregăteşte pentru luptele vietei.

Şi totuşi cât de grea e răspunderea ce apasă asupra lui!

Se presupunem un copil esit sănătos din mâinile naturei, după ideile lui Jean-Jacques Rousseau. El n'aduce cu dînsul ca şi animalele, de cărinstinctul său—ce'l au şi ele—numai că la dînsul e mult mai imperfect, şi că e mult mai puşin bine înzestrat fizic este de căt ele, în multe privinţe. Din fericiere, e incomparabil mai bine înzestrat în privinţa mintală şi mult mai primitor de educatiune, fiind înult mai adaptabil intelectualiceşte, el e ca ceară, gată să primească, şi pînă la oare-care punct, să păstreze ori ce impresiuni î se vor da. De la cine va primi acestea? Natural de la plasmulatorul său mintal, de la dascălul său. De îngrijirele de dibăcia, de cîvotamentul acestuia

va atârna că acele impresiuni să fie spre binele sau spre dauna sa.

Vă dați bine seama Domnilor învățatori, de nețârmurita voastră putere asupra copiilor care ve sunt încredințați! Putere nețârmurită, zic, căci vi se dă sub o teribilă răspundere facultatea de a face mai mult sau mai puțin dintr'un copil un cetățean folositor sau primejdios patriei,

Copiii nefiind de cât generațiunea menită să reinoiască societatea, umplând pe rînd golarile care se fac neîncetat în sinul ei, reiese de aci că acea viitoare societate va fi în mare parte aşa cum a format'o, a îndreptat'o învățatorul, spre a face sau cinsti sau necinste veacului.

Da, învățatorul fiind, precum reiese din rolul rău, părintele sufletesc al școlarilor, și spiritul fiind superior materiei, trebuie să înțelegăți Domnilor învățatori, că puterea dumneastră asupra lor întrece, mai cu seamă cănd e vorba de săteni, pe aceia a tatălu și a

mamei : căci dacă aceştia stăpânesc pe cooi lor prin inimă, voi îi stăpini și prin inimă și încă, chiar mai cu seamă, prin știință, acea cîrmă cu care îndreptați mersul lor pe marea acestei lumî, plină de astrea stînci și furtuni.

Sciunța e lumina care trebuie să o țineți sus dinaintea ochilor lor ne-deprinși, care au nevoie de ea, cum au nevoie pomii și plantele de apă și de soare. Invățatorul sau învățătoarea e deci, drept vorbind, cultivatorul, grădinarul acestor plante omenești, expus să se îndoie, și poate să se frîngă sub vîntul patimelor, sub presiunea exemplelor rele, de care furnică iumea.

E dar absolută nevoie ca invățatorul să studieze și să afle să cunoască pe deplin caracterul instinctele școlarilor săi spre a desvolta pornirile lor bune, și se înălăture, se distrugă pe cele rele care înduc spre rău, spre vițiiuri mai mult sau mai puțin precoce

și ale căror germene le ați găsit poate chiar la părinții, dacă aceștia ați îndreptat rău creșterea lor.

În casul acesta, care se poate întâmpla adesea, o mare datorie încumbă învățătorului, acea de a îndrepta, dar cu mînă sigură, greșelile ce poate să fie făcută părinții din neîngrijire. Voi să fac aci o comparație: nu se poate cu drept cuvînt asemăna un copil care a prins în casa părinteacă, unele noțiuni îndoioase, unele principii cam primejdioase cu acela căruia o doică n'ar fi dat de cît un lapte puțin sănătos puțin igienic? Cum trebuie se procedăm cu acest copil pentru a i da înapoi sănătatea compromisă? Trebuie să i scoatem veninul coprins în prima hrana și a primit și să l facem să sugă la o altă doică un lapte mai sănătos și mai dătător de viață.

Eată spinoasa sarcină a învățătorului pentru care va merita, dacă înțelege sfîrșenia menirei sale și știe să o îndeplinească cu tot

tactul, toate atențiunile cerute, va merita, zic. În ochiul lui Dumnezeu, ai Familiei Regale, și ai oamenilor bună, numele de al doilea părinte al copiilor încredințat îngrijirei sale.

Câte calități, griji, și cît devotament cere de la învățător o misiune aşa de gravă,

Învățătorul său învățătoarea trebuie deci mai nainte de ori ce să se pue la nivelul școlarilor săi; omul vorbește pentru a fi înțeles de toți. Datoria aceasta e mult mai indispensabilă pentru profesoril față de școlarii lor; învățătura însă prin ea însăși e cam austera, ea poate să respingă dacă nu se face plăcută, amabilă chiar. Astfel profesorul trebuie să se si-lească din toate puterile să dobândească prietenia școlarilor săi. Atunci nu mai ascultă un superior, ci un prieten, și sfaturile, învățăturile unuia amic sunt totdeauna asigurate de a fi bine primite. Înima atunci deschide porțile inimii și ia învățăturei ceea ce ar

putea să aibă greu și respingător. Atunci, nu mai ascultă un profesor un dascăl, ale cărei lecțiuni trebuie să le primească cu voie sau fără o școală parcă numai e o școală, se transformă și devine ca și o casă părintească, unde copiii ascultă un tată, un tată iubit, pentru care nu pot să aibă destulă atenție și respect, și care împreștează încă mai multă plăcere decât șciință,

Cind partea educațiunei a fost ridicată pînă la acest nivel, de un bun învățător, învățatura nu va mai fi pentru școlarii săi de cât o petrecere, un fel de călătorie, placută în prezent, și de mare folos pe viitor.

Cu toate acestea, trebuie să se prevadă pe cît se poate tot. Primii noștri părinți s-au saturat chiar și de Paradis. Vor fi deci unele fir, de sigur rău înzestrare care vor resista tutelor atracțiunilor cu care un dascăl intelligent, devotat și cult va îlesni învățatura, și care nu vor vedea decît spini, închi-

zind stiinței calea spre perceptie.

E desperat că asemenea dispozițiunile rele vor ceda devotamentului și stăruinței învățătorului și că nu vor aștepta, spre a intra pe calea îndreptării ca să fie nevoie de a întrebuița în contra lor pedepse; sper că sfaturile părintești ale învățătorului ca și bunul exemplu dat de cel-l'alți școlari, vor pleca toate voințele rele, vor îndrepta pe cei mai îndărătnici.

Mați adaog că dacă învățăterul are norocul să găsească printre școlarii săi, vre'unul înzestrat cu mijloce intelectuale mai mari de cît ale concolarilor săi, și la care se vede de îndată dorința de știință, e o sfintă datorie—pentru învățătorul mai ales, care are de îngrijit de populația rurală—să dea aceluia copil o cultură deosebită, și să-l aducă la un nivel ceva mai înalt de cît acel învățămînt primar care ajunge celor-l'alți, mai puțin bine înzestrati. Dacă are fericirea de a întîlni un copil mai capabil prin îngrijiri cu totul deosebite,

de a se ridica mai mult, să corespunză cu toată puterea sa, dărinieſ naturei, să se silească să desvolte germaniſ fericiiſ depuſi în acel copil.

Mař cu seamă învětătoriſ de pe Domeniele Coroanei pot îndeplini cu speranță de succes această datorie de omenie și de patriotism, căci precum această Administrație a căutat totdauna să contribuie la progresul material și moral al sătenilor, cazuri de acestea nu o vor lăsa nepăſătoare. ci după ce se va informa bine, va îngriji să îñlesnească calea mai departe a căte unuř tînăr bine înzestrat de natură. Să i dea deci cu devotament nestimatele roade ale ſtiinței, și să'l puie astfel în stare să intre în rîndurile oamenilor pe care ſtiința i recunoaște de aî seř, și să se ridice prin ea la o treaptă distinsă în societate, cum aü ajuns la multe popoare, mulți copii de tîranii, cum a fost și marele Pasteur, de curînd rĕposat—care născut într'o clasă umilă a ajuns a fi

una din luminele, unul din binefăcătorii omenirei.

Aceași sarcină o aveți, D-lor Invățători, căci România e în ziua de azi un Stat eminentemente democratic, și voi trebuie să dovediți că democrația Română, demnă rivală a tutelor surorilor ei, poate și ea să producă bărbați de o potrivă cu acei mari muncitori, cu acei fericiti invățăți. Aduceți-vă aminte că Germania atribuie o parte foarte mare invățătorilor și institutorilor ei, în fericelele răsboiuri din acest secol, și mai ales în lupta ei cu Franța, care după ce a văzut victoria părăsind drapelul ei, a știut să se ridice cu aceiași tărie și mândrie cu care suportase fără descurajare, și fără a desnădejdui pentru viitor înfrângerii grozave.

Să formăm deci bărbați cari să se distingă la răsboi, dacă necesitățile epocii impun aceasta, dar mai cu seamă în artele pacei, în toate ramurile civilizației, căci răsboiul nu este de cât un

flăgel trecător, să formăm, d-lor învățători, bărbați care să lumineze și să moralizeze pe semenii lor și să lase viitoarelor neamuri nume respectate și bine-cuvântate. Asemenea bărbați însă, sunt—orî când se ivesc,—numai fericite și rare excepții, vom avea și noi de aceștia în viitor, cum am avut tot-d'una—chiar și în vremurile cele mai grele—muuca noastră de toate zilele, în perioada de reîntemeiere din care Statul nostru n'a eșit încă cu totul, va fi de a da rînduri tot małdese de săteni luminați știind a lucra cu spor și cunoșcend datoriile și drepturile lor.

Calea aceasta: a luminării, a formării caracterului și a conștiinței, a adunării de cunoștințe practice este, după umila mea păreare, aceia pe care trebuie se căută a ridica situațunea materială a clasei celei mai numeroase a Statului nostru.

Ea nu promite o schimbare completă și de ază pe măne a condițiunelor existente, nicăi îndrep-

tarea ușoară a relelor ca aceia care o arăt cărui care se dau de amici ai săranilor, și care des-teaptă sentimente de ură și de învidie, căutând a face pe sătenii să crează că ei au secretul de a schimba natura lucrurilor și firea oamenilor în cîte-va luni, dacă li se dă numai puterea. Calea d'în-tei, mai înceată, nu însălă speranțele, ci duce cu siguranță la rezultatul dorit de toți: o viață mai asigurată și mai demnă pentru toți oamenii cu inimă bună, doritori și capabili de muncă.

Pentru orii-ce lucru bun, trebuie mult timp și multă muncă; cine dintre voi nu știe că salcia crește cu mult mai iute de cît stejarul dar cîtă diferență de valoare între ele!

Asemenea buruienile cresc fără muncă, nu ca grîul, dar la ce folosesc?

Acestea nu vi le spun, Doamnelor și Domnilor, din vre-o considerație politică sau de partid, căci cel care mă cunoște știu că

nici odată n' am căutat să intru în viața politica, care nu corespunde nici de cum cu dispozițiunile organizației mele.

Șciu că tabloul ce l'am schițat mai sus, al misiunei învățătorului și al rolului foarte mare ce'l poate avea pentru ridicarea nivelului intelectual și moral al noilor generații, reprezintă numai un ideal, la care poate nu vor ajunge niciodată toți, căci e greu de realizat și pe care acum numai unii îl îndeplinesc, în parte sau aproape cu totul; șciu că chiar cînd toți învățătorii vor avea pregătire îndestulătoară și zel săruite de tru a urmări un asemenea ideal — cea ce nu este astăzi.—aceasta nu le va fi cu putință fără conlucrarea și sprijinul celor lății factori sociali, fără ajutorul zilnic și continuu al administrațiunelor comunale, al Ministerului școalelor, al părinților, dar e bine să avem tot-dauna dinaintea ochilor un ideal, chiar îndepărtat, pentru o goni

141260

descuragiările, pentru a îmbărbăta spiritele.

Nu uitați asemenea, Domniloră Invățători, că religiunea noastră națională trebuie se aibă un mare rol în școală și că prin urmare nu sunteți nevoiți a duce singuri sarcina educației; veți găsi de multe ori în preoții colaboratori zeloși, ale căror harnice silinț, unite cu ale voastre, trebuie să învingă toate piedicile și să dea cele mai frumoase roade. Aci mă întemeiez pe istorie. Ce ne învață ea? Ne învață că—precum ne spune actualul și merituosul Ministrul al Invățământului Public, Domnul Poni, în frumoasa vorbire cu care a deschis ultima sesiune a Sfintului-Sinod—Biserica a fost prima noastră școală Românească, că ea a fost adăpostul, scutul limbii noastre, naționalităței noastre, ca și al religiei care e menită în prima linie să o predice și să o apere, și că prin urmare, religia fiind prin esență sciinta datoriei, școala trebuie să

lucreze împreună cu preotul pentru ca să întreție, să sporească moralitatea la noi și să înlăture ori-ce desordine.

Datoria aceasta, școala va continua s'o îndeplinească cu foc, cu devotament. Se cuvine, aş zice chiar vă înecumbă Domnilor Învățători, se împărtășiți acest devotament cu servitorii lui Dumnezeu și să dați astfel exemplul îmbucurător al sciinței și al religiei, unite ca două surori pentru a conlucra la fericirea fraților noștri, cea mai nobilă sarcină ce vi se poate da.

Cât pentru mine, simt totdeauna o mare mulțumire și mi se pare cea mai dulce răsplată — care o datorez mărinimiei Augustului Nostru Suran — cind deschid tinerei generații a satelor noastre aceste școli, unde vine să soarbă sciința vieței, principii sănătose, noțiunile binelui și onoarei și să se pregătească la cunoștința datorielor sale către Dumnezeu, către părinții și semenii noștri, către Patrie și Dinastie. Îm re-

măne acum să vă mulțumesc Doamnelor și Domnilor, de graba cu care ați venit a asista la inaugurarea acestui așezămănt care are de scop să răspindească binefacerea educațiunel printre copii acestei comune; binefacere de care Regele și Regina doresc din totă inimă să facă să se bucure toți copiii Patriei.

Pe deplin convins de recunoștința voastră către El; permiteți-mă de a fi interpretul acestui sentiment și ziceți cu mine, cu căldura devotamentului nostru :

Trăiască Regele.

Trăiască Regina.

Trăiască Principele Regal cu Augusta Sa Soție și tinerele lor odrasle!

